EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2016 06 10
COM(2016) 395 final

ANNEX 1

PRIEDAS

prie

pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo

dėl Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos 21-ojoje šalių konferencijoje priimto susitarimo sudarymo Europos Sąjungos vardu

Paryžiaus susitarimas

Paryžiaus susitarimas

Šio Susitarimo Šalys,

kurios yra ir Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos (toliau – Konvencija) Šalys,

remdamosi Durbano efektyvesnių veiksmų platforma, įsteigta Sprendimu 1/CP. 17, priimtu Konvencijos Šalių konferencijos septynioliktoje sesijoje;

siekdamos Konvencijoje nustatyto tikslo ir vadovaudamosi joje įtvirtintais principais, taip pat ir lygybės bei bendros, bet skirtingos atsakomybės ir atitinkamų galimybių principu, atsižvelgdamos į skirtingas nacionalines aplinkybes;

pripažindamos poreikį veiksmingai ir pažangiai sureaguoti į sparčiai didėjančią klimato kaitos grėsmę, remiantis pažangiausiomis turimomis mokslo žiniomis;

taip pat pripažindamos besivystančių valstybių, Konvencijos Šalių, visų pirma tų, kurios yra ypač pažeidžiamos neigiamo klimato kaitos poveikio, specialius poreikius ir išskirtines aplinkybes, pripažįstamas Konvencijoje;

visapusiškai atsižvelgdamos į specialius mažiausiai išsivysčiusių valstybių poreikius ir ypatingą padėtį finansavimo ir technologijų perdavimo atžvilgiu;

pripažindamos, kad Šalys gali nukentėti ne tik dėl klimato kaitos, bet ir dėl atsakomųjų priemonių poveikio;

pabrėždamos esminį veiksmų ir atsakomųjų priemonių klimato kaitos srityje bei klimato kaitos poveikio ryšį su lygiomis galimybėmis siekti darnaus vystymosi ir kovoti su skurdu;

pripažindamos ypatingą apsirūpinimo maistu užtikrinimo ir maisto trūkumo panaikinimo svarbą, ypač maisto gamybos sistemų pažeidžiamumą dėl neigiamo klimato kaitos poveikio;

atsižvelgdamos į būtinybę nustatyti tinkamą pereinamąjį laikotarpį darbuotojams ir užtikrinti tinkamą darbą bei kokybiškas darbo vietas pagal nacionaliniu lygmeniu nustatytus plėtros prioritetus;

pripažindamos, kad klimato kaita yra bendras žmonijos rūpestis, Šalys veiksmų klimato kaitos problemai spręsti imasi gerbdamos, skatindamos ir atsižvelgdamos į savo atitinkamus įsipareigojimus užtikrinti žmogaus teises, teisę į sveikatą, čiabuvių tautų, vietos bendruomenių, migrantų, vaikų, neįgaliųjų, pažeidžiamų asmenų teises, teisę į vystymąsi, lyčių lygybę, moterų įgalėjimą, vienodas sąlygas visoms kartoms;

pripažindamos Konvencijoje minimų išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų absorbentų ir kaupiklių išsaugojimo ir pagerinimo, atsižvelgiant į poreikį, svarbą;

pažymėdamos, kad svarbu užtikrinti visų ekosistemų, įskaitant vandenynus, vientisumą, taip pat biologinės įvairovės, kuri kai kuriose kultūrose prilyginama „Motinai žemei“, apsaugą, taip pat pažymėdamos, kad kalbant apie kovos su klimato kaita veiksmus kai kuriems asmenims svarbi sąvoka „klimato teisingumas“;

patvirtindamos švietimo, mokymo, visuomenės informavimo, visuomenės dalyvavimo, informacijos prieinamumo visuomenei ir bendradarbiavimo visais lygmenimis Susitarime nagrinėjamais klausimais svarbą;

pripažindamos, kad į kovą su klimato kaita svarbu įtraukti visų lygių valdžios institucijas ir įvairius suinteresuotuosius asmenis, vadovaujantis atitinkamais Šalių nacionalinės teisės aktais;

taip pat pripažindamos, kad kovoje su klimato kaita svarbus vaidmuo tenka darniam gyvenimo būdui, tausiam vartojimui ir gamybai, visų pirma išsivysčiusiose valstybėse Šalyse,

susitarė:

1 straipsnis

Įgyvendinant šį Susitarimą taikytinos Konvencijos 1 straipsnyje pateiktos sąvokų apibrėžtys. Papildomai apibrėžiamos šios sąvokos:

(a) Konvencija – tai Jungtinių Tautų bendroji klimato kaitos konvencija, priimta 1992 m. gegužės 9 d. Niujorke,

(b) Šalių konferencija – tai Konvencijos Šalių konferencija;

(c) Šalis – tai šio Susitarimo šalis.

2 straipsnis

1. Šiuo Susitarimu, norint geriau įgyvendinti Konvenciją ir jos tikslą, siekiama sustiprinti pasaulinį atsaką į klimato kaitos grėsmes atsižvelgiant į darnų vystymąsi ir pastangas išnaikinti skurdą, imamasi, be kita ko, šių veiksmų:

(a) užtikrinti, kad vidutinės pasaulio temperatūros didėjimas būtų gerokai mažesnis nei 2 °C, palyginti su ikipramoninio laikotarpio lygiu, dedant pastangas, kad temperatūros didėjimas neviršytų 1,5°C, palyginti su ikipramoninio laikotarpio lygiu, suvokiant, kad tai gerokai sumažintų klimato kaitos pavojų ir poveikį;

(b) didinti gebėjimą prisitaikyti prie neigiamo klimato kaitos poveikio ir skatinti atsparumą klimato kaitai ir mažu išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiu pasižyminčią plėtrą tokiu būdu, kad nekiltų grėsmė maisto gamybai;

(c) užtikrinti, kad skiriamas finansavimas atitiktų išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažėjimo trajektoriją ir klimato kaitai atsparią plėtrą.

2. Šis Susitarimas bus įgyvendinamas remiantis lygybės ir bendros, bet skirtingos atsakomybės ir atitinkamų galimybių principu, atsižvelgiant į skirtingas nacionalines aplinkybes.

3 straipsnis

Atsižvelgdamos į nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus kaip į pasaulinį atsaką klimato kaitai suvaldyti, visos Šalys turi įsipareigoti vykdyti ir pranešti apie plataus užmojo veiksmus, kaip apibrėžta 4, 7, 9, 10, 11 ir 13 straipsniuose, kad įgyvendintų 2 straipsnyje nurodytą šio Susitarimo tikslą. Visų Šalių veiksmai ilgainiui įgaus vis didesnį mastą, pripažįstant poreikį remti besivystančias valstybes, šio Susitarimo Šalis, kad šis Susitarimas būtų veiksmingai įgyvendintas.

4 straipsnis

1. Siekdamos 2 straipsnyje užsibrėžto ilgalaikio tikslo dėl temperatūros, Šalys siekia kuo greičiau pasiekti tašką, kai išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis bus didžiausias ir pradės mažėti, suprasdamos, kad mažinimo nuo didžiausio išskiriamo kiekio laikotarpis besivystančiose valstybėse, šio Susitarimo Šalyse, užtruks ilgiau, ir įsipareigoja po to sparčiai mažinti šį kiekį, remdamosi geriausiomis turimomis mokslo žiniomis, kad antroje šio šimtmečio pusėje pasiektų žmogaus veiklos nulemtų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio iš šaltinių ir jų šalinimo absorbentais pusiausvyrą, remiantis lygybės principu ir atsižvelgiant į darnų vystymąsi bei pastangas panaikinti skurdą.

2. Kiekviena Šalis parengia, paskelbia ir laikosi nuosekliai išdėstytų nacionaliniu lygmeniu nustatytų įpareigojančių veiksmų, kuriuos ji siekia įgyvendinti. Šalys įgyvendina nacionalines švelninimo priemones, siekdamos minėtais veiksmais nustatytų tikslų.

3. Kiekvienos Šalies nuosekliai išdėstytais nacionaliniu lygmeniu nustatytais įpareigojančiais veiksmais turi būti siekiama pažangos, palyginti su tuo metu galiojančiais nacionaliniu lygmeniu nustatytais įpareigojančiais veiksmais, ir jie turi parodyti patį didžiausią galimą užmojį, atspindint bendrą, bet skirtingą atsakomybę ir atitinkamus pajėgumus, atsižvelgiant į skirtingas nacionalines aplinkybes.

4. Išsivysčiusios valstybės, šio Susitarimo Šalys, turėtų išlaikyti lyderių pozicijas, užsibrėždamos visiems ekonomikos sektoriams taikytinus absoliutaus išmetamo kiekio mažinimo tikslus. Besivystančios valstybės, šio Susitarimo Šalys, turėtų ir toliau didinti savo švelninimo pastangas, ir yra raginamos laikui bėgant nustatyti visus ekonomikos sektorius apimančius išmetamųjų teršalų mažinimo ar ribojimo tikslus, atsižvelgiant į skirtingas nacionalines aplinkybes.

5. Besivystančioms valstybėms, šio Susitarimo Šalims, pagal 9–11 straipsnius teikiama parama šiam straipsniui įgyvendinti, suvokiant, kad didesnė parama besivystančioms valstybėms, šio Susitarimo Šalims, leis joms imtis didesnio užmojo veiksmų.

6. Mažiausiai išsivysčiusios valstybės ir mažos besivystančios salų valstybės, šio Susitarimo Šalys, gali parengti ir paskelbti mažo išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio plėtros strategijas, planus ir veiksmus, įvertindamos savo ypatingas aplinkybes.

7. Papildoma nauda švelninimui, gaunama iš Šalių prisitaikymo veiksmų ir (arba) ekonomikos diversifikavimo planų, gali padėti pasiekti šiame straipsnyje numatytus švelninimo rezultatus.

8. Skelbdamos savo nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus, visos Šalys teikia informaciją, būtiną aiškumui, skaidrumui ir suprantamumui užtikrinti pagal Sprendimą 1/CP.21 ir bet kokius susijusius Šalių konferencijos, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, sprendimus.

9. Kiekviena Šalis pagal Sprendimą 1/CP.21 kas penkerius metus paskelbia savo nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus ir bet kokius susijusius Šalių konferencijos, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, sprendimus, ir gauna informaciją apie 14 straipsnyje nurodytos bendros pažangos įvertinimo rezultatus.

10. Šalių konferencija, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, per savo pirmąją sesiją apsvarsto bendrai taikytiną nacionaliniu lygmeniu nustatytų įpareigojančių veiksmų įgyvendinimo trukmę.

11. Šalis gali bet kuriuo metu patikslinti savo jau paskelbtus nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus, jei pageidauja padidinti savo užmojus, remdamasi Šalių konferencijos, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, patvirtintomis gairėmis.

12. Šalių paskelbti nacionaliniu lygmeniu nustatyti įpareigojantys veiksmai registruojami Sekretoriato tvarkomame viešame registre.

13. Šalys atsiskaito už savo nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus. Atsiskaitydamos už dėl žmogaus veiklos išmestus teršalus ir absorbentais pašalintą jų kiekį, atitinkantį jų nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus, Šalys skatina aplinkosauginį integralumą, skaidrumą, tikslumą, išsamumą, palyginamumą ir nuoseklumą, kad būtų išvengta dvigubos apskaitos, remiantis Šalių konferencijos, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, patvirtintomis gairėmis.

14. Atsižvelgdamos į nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus, pripažindamos ir įgyvendindamos švelninimo veiksmus dėl žmogaus veiklos išmestų teršalų ir absorbentais pašalinto jų kiekio, šalys prireikus turėtų vadovautis galiojančiais pagal Konvenciją nustatytais metodais bei gairėmis, atsižvelgdamos į šio straipsnio 13 dalies nuostatas.

15. Įgyvendindamos šį Susitarimą, Šalys atsižvelgia į Šalių, kurių ekonomikas labiausiai paveikė atsakomųjų priemonių poveikis, ypač besivystančių valstybių, šio Susitarimo Šalių, susirūpinimą.

16. Šalys, įskaitant regionines ekonominės integracijos organizacijas ir jų valstybes nares, susitarusios pagal šio straipsnio 2 dalį veikti išvien, skelbdamos savo nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus Sekretoriatą informuoja apie tokio susitarimo sąlygas, taip pat ir kiekvienai Šaliai atitinkamam laikotarpiui priskirtą išmetamųjų teršalų kiekį. Sekretoriatas savo ruožtu Konvencijos Šalis ir signatarus informuoja apie minėto susitarimo sąlygas.

17. Kiekviena tokio susitarimo Šalis atsako už savo išmetamų teršalų kiekį, nurodytą šio straipsnio 16 dalyje minėtame susitarime, remdamasi šio straipsnio 13–14 dalimis bei 13 ir 15 straipsniais.

18. Jei išvien veikiančios Šalys tai daro vykdydamos regioninės ekonominės integracijos organizacijos veiklą ir drauge su šia organizacija, kuri pati yra šio Susitarimo Šalis, kiekviena tokios regioninės ekonominės integracijos organizacijos valstybė narė atskirai ir kartu su šia regioninės ekonominės integracijos organizacija atsako už savo išmetamų teršalų kiekį, nustatytą susitarime, apie kurį pranešta pagal šio straipsnio 16 dalį, remdamasi šio straipsnio 13–14 dalimis bei 13 ir 15 straipsniais.

19. Visos Šalys turėtų stengtis parengti ir paskelbti ilgalaikes mažo išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio plėtros strategijas, vadovaudamosi 2 straipsniu, bendros, bet skirtingos atsakomybės ir atitinkamų pajėgumų principu ir atsižvelgdamos į skirtingas nacionalines aplinkybes.

5 straipsnis

1. Šalys imasi veiksmų siekdamos išsaugoti ir prireikus pagerinti išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų absorbentus ir kaupiklius, minėtus Konvencijos 4 straipsnio 1 dalies d punkte, įskaitant miškus.

2. Šalys skatinamos imtis veiksmų, kad įgyvendintų ir paremtų, taikydamos ir rezultatais pagrįstus mokėjimus, esamą sistemą, nustatytą atitinkamose gairėse ir pagal Konvenciją jau priimtuose sprendimuose dėl: politikos priemonių bei teigiamo pobūdžio paskatų, kurios susijusios su išmetamųjų teršalų kiekį mažinančiais miškų naikinimo ir nykimo sustabdymo veiksmais, miškų išsaugojimu ir darniu valdymu bei miškų anglies dioksido atsargų didinimu besivystančiose valstybėse; taip pat alternatyvių politikos priemonių, kaip antai bendrų švelninimo ir prisitaikymo priemonių siekiant nuoseklaus ir darnaus miškų valdymo, kartu pabrėžiant, jog prireikus svarbu skatinti su anglies dioksido kiekio mažinimu nesusijusios tokių priemonių naudos.

6 straipsnis

1. Šalys pripažįsta, kad kai kurios iš jų nusprendžia savanoriškai bendradarbiauti įgyvendinant nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus, siekdamos švelninimo ir prisitaikymo veiksmų užmojų padidinimo ir skatindamos darnią plėtrą bei aplinkosauginį integralumą.

2. Savanoriškai imdamosi bendradarbiavimo priemonių, pagal kurias tarptautiniu lygiu tarp valstybių perduotais švelninimo rezultatais naudojamasi įgyvendinant nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus, Šalys turi skatinti darnią plėtrą ir užtikrinti aplinkosauginį integralumą bei skaidrumą, taip pat ir valdymo srityje, ir taikyti griežtus apskaitos reikalavimus, kad užtikrintų, *inter alia*, jog bus išvengta dvigubos apskaitos ir laikomasi Šalių konferencijos, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, priimtų gairių.

3. Tarptautiniu lygiu perduotais švelninimo rezultatais įgyvendinant nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus pagal šį Susitarimą naudojamasi savanoriškai ir tik leidus dalyvaujančioms Šalims.

4. Šiuo Susitarimu, vadovaujant ir prižiūrint Šalių konferencijai, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, nustatomas mechanizmas, kurio paskirtis yra prisidėti prie išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo ir paramos darniai plėtrai, ir kuriuo Šalys naudojasi savanoriškai. Jį prižiūri Šalių konferencijos, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, paskirtas komitetas, ir juo siekiama:

(a) skatinti išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimą, kartu skatinant darnų vystymąsi;

(b) suteikti paskatų ir sudaryti geresnes sąlygas Šalies įgaliotiems viešiesiems ir privatiems subjektams dalyvauti išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo veikloje;

(c) padėti mažinti išmetamųjų teršalų kiekį priimančiojoje Šalyje, kuriai švelninimo veikla bus naudinga dėl sumažėjusio išmetamųjų teršalų kiekio, kuriuo galės pasinaudoti ir kita Šalis vykdydama savo nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus;

(d) pasiekti, kad būtų sumažintas bendras pasaulinis išmetamųjų teršalų kiekis.

5. Įgyvendinant šio straipsnio 4 dalyje nurodytą mechanizmą pasiektu išmetamųjų teršalų sumažintu kiekiu negalima remtis siekiant įrodyti, kad priimančioji Šalis įgyvendino savo nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus, jei šį sumažintą išmetamųjų teršalų kiekį panaudoja kita Šalis, savo nacionaliniu lygmeniu nustatytiems įpareigojantiems veiksmams įgyvendinti.

6. Šalių konferencija, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, užtikrina, kad dalis pajamų, gautų vykdant veiklą pagal šio straipsnio 4 dalyje nustatytą mechanizmą, būtų panaudota administracinėms išlaidoms padengti, taip pat padedant padengti prisitaikymo išlaidas besivystančioms valstybėms, šio Susitarimo Šalims, kurios yra ypač pažeidžiamos dėl neigiamo klimato kaitos poveikio.

7. Šalių konferencija, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, per savo pirmąją sesiją patvirtina šio straipsnio 4 dalyje nurodytam mechanizmui taikytinas taisykles, tvarką ir procedūras.

8. Šalys pripažįsta, jog svarbu, kad jos galėtų pasinaudoti kompleksiniais, visa apimančiais ir suderintais su rinka nesusijusiais metodais, padedančiais joms koordinuotai ir veiksmingai įgyvendinti nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus, atsižvelgiant į darnaus vystymosi ir skurdo panaikinimo poreikius, jei reikia pasitelkiant, *inter alia*, švelninimo, prisitaikymo, finansavimo, technologijų perdavimo ir pajėgumų stiprinimo priemones. Šiais metodais siekiama:

(a) skatinti didesnius taršos mažinimo švelninimo ir prisitaikymo užmojus;

(b) didinti viešojo ir privačiojo sektoriaus dalyvavimą įgyvendinant nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus;

(c) numatyti priemonių ir atitinkamų institucijų bendradarbiavimo koordinavimo galimybes.

9. Šiuo Susitarimu nustatoma su rinka nesusijusių darnaus vystymosi metodų sistema, siekiant paskatinti šio straipsnio 8 dalyje nurodytų su rinka nesusijusių metodų įgyvendinimą.

7 straipsnis

1. Šiuo Susitarimu Šalys nustato visuotinį prisitaikymo tikslą: sustiprinti gebėjimą prisitaikyti, padidinti atsparumą ir sumažinti pažeidžiamumą dėl klimato kaitos, siekiant

prisidėti prie darnaus vystymosi ir užtikrinti tinkamas atsakomąsias prisitaikymo priemones, atsižvelgiant į 2 straipsnyje nurodytą siekiamą temperatūros tikslą.

2. Šalys pripažįsta, kad prisitaikymas yra visuotinis uždavinys, kurį būtina spręsti vietos, žemesnio nei nacionalinio lygmens, nacionaliniais, regioniniais ir tarptautiniais mastais, ir kad prisitaikymas yra esminė ilgalaikio visuotinio atsako į klimato kaitą sudedamoji dalis bei indėlis, siekiant apsaugoti žmones, pragyvenimo šaltinius ir ekosistemas, atsižvelgiant į būtinybę nedelsiant atsiliepti į besivystančių valstybių, šio Susitarimo Šalių, kurios yra ypač pažeidžiamos neigiamo klimato kaitos poveikio, poreikius.

3. Besivystančių valstybių, šio Susitarimo Šalių, prisitaikymo pastangos pripažįstamos laikantis tvarkos, patvirtintos per Šalių konferencijos, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, pirmąją sesiją.

4. Šalys pripažįsta, kad dabartiniai prisitaikymo poreikiai yra nemaži ir kad didesnio užmojo švelninimo veiksmai gali sumažinti poreikį imtis papildomų prisitaikymo veiksmų, o didesni prisitaikymo poreikiai gali pareikalauti didesnių prisitaikymo išlaidų.

5. Šalys pripažįsta, kad prisitaikymo veiksmai turėtų būti inicijuojami valstybių, orientuoti į lyčių lygybę, dalyvaujamojo pobūdžio ir visiškai skaidrūs, atsižvelgiant į pažeidžiamas grupes, bendruomenes bei ekosistemas, taip pat turi remtis ir vadovautis pažangiausiomis turimomis mokslo žiniomis ir, prireikus, tradicinėmis žiniomis, čiabuvių tautų žiniomis ir vietos žinių sistemomis, siekiant, kad prisitaikymo klausimai, kai tinkama, būtų įtraukiami į susijusią socialinę bei ekonominę ir aplinkosaugos politiką ir veiksmus.

6. Šalys pripažįsta, kad svarbu remti tarptautinį bendradarbiavimą prisitaikymo srityje, taip pat svarbu atsižvelgti į besivystančių valstybių, šio Susitarimo Šalių, visų pirma tų, kurios yra ypač pažeidžiamos neigiamo klimato kaitos poveikio, poreikius.

7. Šalys turėtų stiprinti savo bendradarbiavimą gerinant prisitaikymo veiksmus pagal Kankūno prisitaikymo prie klimato kaitos programą, taip pat ir:

(a) dalydamosi informacija, gerąja praktika, patirtimi ir įgytomis žiniomis, taip pat ir tais atvejais, kai tai susiję su mokslu, planavimu, politika ir prisitaikymo veiksmų įgyvendinimu;

(b) stiprindamos institucines struktūras, skirtas reikiamai informacijai bei žinioms susisteminti ir techninei paramai bei konsultacijoms Šalims teikti, įskaitant Konvencijoje šiam Susitarimui įgyvendinti nustatytas priemones;

(c) stiprindamos mokslines žinias klimato kaitos srityje, įskaitant mokslinius tyrimus, sistemišką klimato kaitos stebėseną ir ankstyvojo perspėjimo sistemas, tokiais būdais, kad tai suteiktų naudingos informacijos klimato tarnyboms ir padėtų priimti sprendimus;

(d) padėdamos besivystančioms valstybėms, šio Susitarimo Šalims, nustatyti veiksmingą prisitaikymo praktiką, prisitaikymo poreikius, prioritetus, paramą, teikiamą ir gaunamą prisitaikymo veiksmams ir pastangoms, taip pat sunkumus bei trūkumus taip, kad tai skatintų gerąją patirtį;

(e) didindamos prisitaikymo veiksmų veiksmingumą ir ilgaamžiškumą.

8. Specializuotos Jungtinių Tautų organizacijos ir agentūros raginamos remti Šalių pastangas įgyvendinant šio straipsnio 7 dalyje nurodytus veiksmus, atsižvelgiant į šio straipsnio 5 dalies nuostatas.

9. Kiekviena Šalis prireikus imasi vykdyti prisitaikymo planavimo procesus ir įgyvendinti veiksmus, įskaitant reikalingų planų, politikos ir (arba) veiksmų dokumentų rengimą ar tobulinimą. Tai gali apimti:

(a) prisitaikymo veiksmus, įsipareigojimų vykdymą ir (arba) dedamas pastangas;

(b) nacionalinių prisitaikymo planų rengimo ir įgyvendinimo procesą;

(c) klimato kaitos poveikio ir pažeidžiamumo vertinimą, kuriuo siekiama parengti nacionaliniu lygmeniu nustatomus prioritetinius įpareigojančius veiksmus, atsižvelgiant į pažeidžiamus asmenis, vietoves ir ekosistemas;

(d) prisitaikymo planų, politikos, programų ir veiksmų stebėjimą, vertinimą ir atitinkamų žinių kaupimą;

(e) socialinių, ekonominių ir ekologinių sistemų atsparumo stiprinimą ekonomikos diversifikavimo, tvaraus gamtinių išteklių valdymo ir kt. priemonėmis.

10. Kiekviena Šalis prireikus turėtų pateikti ir periodiškai atnaujinti pranešimą apie prisitaikymą, kuriame galima nurodyti prioritetus, įgyvendinimo ir paramos poreikius, planus ir veiksmus, papildomai nesukuriant naštos besivystančioms valstybėms, šio Susitarimo Šalims.

11. Šio straipsnio 10 dalyje minimas pranešimas apie prisitaikymą prireikus teikiamas ar atnaujinamas periodiškai kaip sudėtinė kitų pranešimų ar dokumentų, įskaitant nacionalinį prisitaikymo planą, 4 straipsnio 2 dalyje nurodytus nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus ir (arba) nacionalinį pranešimą, dalis arba kartu su jais.

12. Šio straipsnio 10 dalyje nurodyti pranešimai apie prisitaikymą registruojami Sekretoriato tvarkomame viešajame registre.

13. Besivystančioms valstybėms, šio Susitarimo Šalims, teikiama nuolatinė ir padidinta tarptautinė parama šio straipsnio 7, 9, 10 ir 11 dalims įgyvendinti, remiantis 9–11 straipsnių nuostatomis.

14. Atliekant 14 straipsnyje minėtą bendros pažangos vertinimą, *inter alia*:

(a) įvertinamos besivystančių valstybių, šio Susitarimo Šalių, prisitaikymo pastangos;

(b) stiprinamas prisitaikymo veiksmų įgyvendinimas, atsižvelgiant į šio straipsnio 10 dalyje minėtą pranešimą apie prisitaikymą;

(c) įvertinamas prisitaikymo ir prisitaikymui skirtos paramos tinkamumas ir veiksmingumas;

(d) įvertinama bendra pažanga siekiant visuotinio prisitaikymo tikslo, nurodyto šio straipsnio 1 dalyje.

8 straipsnis

1. Šalys pripažįsta, kaip svarbu išvengti nuostolių ir žalos, kuriuos nulemia neigiami klimato kaitos padariniai, kaip antai ekstremalūs meteorologiniai reiškiniai ir lėtai prasidedantys reiškiniai, taip pat pripažįsta darnaus vystymosi vaidmenį mažinant tokių nuostolių ir žalos pavojų.

2. Varšuvos tarptautinis klimato kaitos poveikio sukeltų nuostolių ir žalos mechanizmas taikomas vadovaujant ir konsultuojant Šalių konferencijai, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, ir gali būti patobulintas bei sustiprintas Šalių konferencijos, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, sprendimu.

3. Su neigiamu klimato kaitos poveikiu sietinų nuostolių ir žalos atžvilgiu Šalys turėtų plėsti savo žinias, veiksmus ir paramą, prireikus pasinaudodamos ir Varšuvos tarptautiniu mechanizmu, vadovaudamosi bendradarbiavimo ir pagalbos principais.

4. Todėl siekiant plėsti minėtas žinias, veiksmus ir paramą, bendradarbiavimo ir paramos sritys galėtų apimti:

(a) ankstyvąsias perspėjimo sistemas;

(b) pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms;

(c) lėtai prasidedančius reiškinius;

(d) reiškinius, galinčius sukelti neatitaisomus ilgalaikius nuostolius ir žalą;

(e) kompleksinį rizikos vertinimą ir valdymą;

(f) rizikos draudimo priemones, klimato rizikos paskirstymą ir kitus draudimo sprendimus;

(g) neturtinę žalą;

(h) bendruomenių, pragyvenimo šaltinių ir ekosistemų atsparumą.

5. Varšuvos tarptautinis mechanizmas bendradarbiauja su veikiančiais pagal Susitarimą įsteigtais struktūriniais vienetais ir ekspertų grupėmis, taip pat Susitarime nenumatytomis susijusiomis organizacijomis ir ekspertų grupėmis.

9 straipsnis

1. Išsivysčiusios valstybės, šio Susitarimo Šalys, finansiškai remia besivystančias valstybes, šio Susitarimo Šalis, švelninimo ir prisitaikymo srityje, tęsdamos savo įsipareigojimų pagal Konvenciją įgyvendinimą.

2. Kitos Šalys raginamos suteikti ar tęsti tokią paramą savanoriškai.

3. Dėdamos visuotines pastangas, išsivysčiusios valstybės, šio Susitarimo Šalys, turėtų išlaikyti lyderių pozicijas telkiant kovos su klimato kaita finansavimą iš įvairiausių šaltinių, priemonių ir kanalų, turėdamos omenyje svarbų valstybės finansavimo vaidmenį, imdamosi įvairiausių veiksmų, įskaitant paramą valstybių inicijuotoms strategijoms, ir atsižvelgdamos į besivystančių valstybių, šio Susitarimo Šalių, poreikius ir prioritetus. Telkiant kovos su klimato kaita finansavimą turi būti siekiama pažangos, palyginti su ankstesnėmis pastangomis.

4. Skiriant didesnį finansavimą, turėtų būti siekiama prisitaikymo ir švelninimo pusiausvyros, atsižvelgiant į valstybių inicijuotas strategijas, taip pat besivystančių valstybių, šio Susitarimo Šalių, visų pirma tų, kurios ypač pažeidžiamos neigiamo klimato kaitos poveikio ir kurių pajėgumai labai riboti, kaip antai mažiausiai išsivysčiusių valstybių ir mažų besivystančių salų valstybių, prioritetus ir poreikius, apsvarstant valstybinio finansavimo ir subsidijavimo poreikį prisitaikymui.

5. Išsivysčiusios valstybės, šio Susitarimo Šalys, kas dvejus metus paskelbia atitinkamus orientacinius kiekybinius ir kokybinius duomenis šio straipsnio 1 ir 3 dalyse nurodytais klausimais, įtraukdamos turimus duomenis apie valstybės finansavimą, numatomą skirti valstybėms, šio Susitarimo Šalims. Kitos finansavimą teikiančios Šalys raginamos tokią informaciją kas dvejus metus skelbti savanoriškai.

6. Atliekant 14 straipsnyje nurodytos bendros pažangos vertinimą, atsižvelgiama į susijusią besivystančių valstybių, šio Susitarimo Šalių, ir (arba) Susitarimu įsteigtų struktūrinių vienetų pateiktą informaciją apie pastangas, susijusias su klimato kaitos finansavimu.

7. Išsivysčiusios valstybės, šio Susitarimo šalys, kas dvejus metus skaidriai ir nuosekliai pateikia informaciją apie paramą besivystančioms valstybėms, šio Susitarimo Šalims, skiriamą ir telkiamą valstybės intervencijomis, laikydamosi tvarkos, procedūrų ir gairių, kurias turi patvirtinti Šalių konferencija, kuri yra ir Šio Susitarimo Šalių susirinkimas, per savo

pirmąją sesiją, kaip nurodyta 13 straipsnio 13 dalyje. Kitos Šalys yra raginamos tai padaryti.

8. Konvencijos finansavimo mechanizmas, įskaitant jį administruojančius subjektus, naudojamas kaip Susitarimo finansavimo mechanizmas.

9. Šį Susitarimą įgyvendinančios institucijos, įskaitant Konvencijos finansavimo mechanizmą administruojančius subjektus, stengiasi sudaryti tinkamas sąlygas finansavimui gauti, taikydamos supaprastintas ir veiksmingas tvirtinimo procedūras ir teikdamos didesnę pasirengimo paramą besivystančioms valstybėms Šalims, visų pirma mažiausiai išsivysčiusioms valstybėms ir mažoms besivystančioms salų valstybėms, atsižvelgdamos į jų nacionalines klimato strategijas ir planus.

10 straipsnis

1. Šalys vadovaujasi ilgalaike vizija dėl visapusiško technologijų plėtros ir perdavimo įgyvendinimo svarbos siekiant pagerinti atsparumą klimato kaitai ir sumažinti išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį.

2. Šalys, turėdamos omenyje technologijų svarbą įgyvendinant švelninimo ir prisitaikymo veiksmus pagal šį Susitarimą ir pripažindamos dedamas technologijų panaudojimo ir sklaidos pastangas, stiprina bendradarbiavimą technologijų plėtros ir perdavimo srityje.

3. Pagal Konvenciją nustatytas Technologijų mechanizmas naudojamas šiam Susitarimui įgyvendinti.

4. Šiuo Susitarimu sukuriama technologijų sistema, skirta visapusiškai pagalbai Technologijų mechanizmo veiklai teikti, skatinant ir padedant geriau įgyvendinti technologijų plėtros ir perdavimo veiksmus ir taip remiant šio Susitarimo įgyvendinimą, kad būtų įgyvendinta šio straipsnio 1 dalyje minėta ilgalaikė vizija.

5. Siekiant veiksmingo ir ilgalaikio visuotinio atsako į klimato kaitą, taip pat skatinant ekonomikos augimą ir darnią plėtrą, itin svarbu spartinti, skatinti naujoves ir sudaryti joms sąlygas. Šios pastangos prireikus remiamos panaudojant ir Technologijų mechanizmą, ir finansinėmis priemonėmis, per Konvencijos finansavimo mechanizmą, siekiant bendradarbiavimo mokslinių tyrimų ir plėtros srityje, taip pat gerinant technologijų prieinamumą besivystančioms valstybėms, šio Susitarimo Šalims, visų pirma ankstyvuosiuose technologijų ciklo etapuose.

6. Besivystančioms valstybėms, šio Susitarimo Šalims, teikiama parama, taip pat ir finansinė, šiam straipsniui įgyvendinti, kad, be kita ko, būtų sustiprintas bendradarbiavimas technologijų plėtros ir perdavimo srityje skirtinguose technologijų ciklo etapuose, siekiant švelninimui ir prisitaikymui skiriamos paramos pusiausvyros. Atliekant 14 straipsnyje nurodytos bendros pažangos vertinimą, atsižvelgiama į turimą informaciją dėl pastangų remti besivystančias valstybes, šio Susitarimo Šalis, technologijų plėtros ir perdavimo srityse.

11 straipsnis

1. Šiame Susitarime numatytas pajėgumų stiprinimas turėtų padidinti besivystančių valstybių, šio Susitarimo Šalių, visų pirma mažiausiai pajėgių valstybių, kaip antai mažiausiai išsivysčiusių valstybių ir tų, kurios ypač pažeidžiamos neigiamo klimato kaitos poveikio, pavyzdžiui, mažų besivystančių salų valstybių, pajėgumus ir gebėjimą imtis efektyvių veiksmų dėl klimato kaitos, taip pat ir, *inter alia*, įgyvendinti prisitaikymo ir švelninimo veiksmus, ir turėtų padėti užtikrinti technologijų plėtrą, sklaidą ir panaudojimą, kovos su klimato kaita finansavimo prieinamumą, švietimą, mokymą ir visuomenės informavimą susijusiais klausimais, taip pat informacijos teikimą skaidriai, tiksliai ir laiku.

2. Pajėgumų stiprinimas turi būti inicijuotas valstybių, pagrįstas nacionaliniais poreikiais ir į juos orientuotas, ir turi būti siekiama, kad jie nuosavybės teise priklausytų valstybėms, šio Susitarimo Šalims, ypač besivystančioms valstybėms, šio Susitarimo Šalims,

taip pat ir nacionaliniu, žemesniu nei nacionaliniu bei vietos lygmeniu. Pajėgumų stiprinimas turi būti pagrįstas žiniomis, sukauptomis vykdant Konvencijoje numatytą pajėgumų stiprinimo veiklą, ir tai turi būti veiksmingas, pasikartojantis, dalyvaujamojo pobūdžio, kompleksiškas ir į lyčių lygybę orientuotas procesas.

3. Visos Šalys turi bendradarbiauti stiprindamos besivystančių valstybių, šio Susitarimo Šalių, pajėgumą įgyvendinti šį Susitarimą. Išsivysčiusios valstybės, šio Susitarimo Šalys, turėtų didinti paramą besivystančių valstybių, šio Susitarimo Šalių, pajėgumų stiprinimo veiksmams.

4. Visos Šalys, stiprinančios besivystančių valstybių, šio Susitarimo Šalių, pajėgumus įgyvendinti šį Susitarimą regioninėmis, dvišalėmis, daugiašalėmis ir kt. priemonėmis, nuolat praneša apie šių pajėgumų stiprinimo veiksmus ar priemones. Besivystančios valstybės, šio Susitarimo Šalys, turėtų nuolat pateikti informaciją apie pažangą įgyvendinant pajėgumų stiprinimo planus, politiką, veiksmus ar priemones šiam Susitarimui įgyvendinti.

5. Pajėgumų stiprinimo veikla tobulinama per atitinkamas institucines struktūras šio Susitarimo įgyvendinimui remti, taip pat ir per atitinkamas Konvencijoje numatytas institucines struktūras šiam Susitarimui įgyvendinti. Šalių konferencija, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, per pirmąją savo sesiją apsvarsto ir priima sprendimą dėl pirminių institucinių struktūrų pajėgumams stiprinti.

12 straipsnis

Šalys bendradarbiauja imdamosi reikiamų priemonių, kad pagerintų švietimą, mokymą, visuomenės informavimą, visuomenės dalyvavimą ir informacijos prieinamumą visuomenei klimato kaitos srityje, pripažindamos šių veiksmų svarbą sustiprinant Susitarime numatytus veiksmus.

13 straipsnis

1. Siekiant abipusio pasitikėjimo ir skatinant veiksmingą įgyvendinimą, šiuo Susitarimu sukuriama patobulinta veiklos ir paramos skaidrumo užtikrinimo sistema, suteikianti lankstumą Šalims, kuri nustatoma atsižvelgiant į jų skirtingus pajėgumus, ir besiremiant jų bendra patirtimi.

2. Skaidrumo užtikrinimo sistema suteikia lankstumą įgyvendinant šio straipsnio nuostatas toms besivystančioms valstybėms, šio Susitarimo Šalims, kurioms jis būtinas, atsižvelgiant į jų pajėgumus. Šis lankstumas turi atsispindėti taikant šio straipsnio 13 dalyje nurodytą tvarką, procedūras bei gaires.

3. Skaidrumo užtikrinimo sistema turi būti sukurta patobulinant Konvencijoje numatytas priemones skaidrumui užtikrinti, pripažįstant specialias mažiausiai išsivysčiusių valstybių ir mažų besivystančių salų valstybių aplinkybes, ir ji turi būti įgyvendinta siekiant padėti, pernelyg nesikišant ir nebaudžiant, gerbiant nacionalinį suverenumą ir išvengiant per didelės naštos Šalims.

4. Konvencijoje numatytos priemonės skaidrumui užtikrinti, įskaitant nacionalinius pranešimus, dvimetes ataskaitas ir atnaujintas dvimetes ataskaitas, tarptautinį vertinimą ir peržiūrą bei tarptautines konsultacijas ir analizę, sudaro dalį tos patirties, kuria remiamasi rengiant šio straipsnio 13 dalyje numatytą tvarką, procedūras bei gaires.

5. Veiksmų skaidrumo užtikrinimo sistemos paskirtis – leisti aiškiai suvokti kovos su klimato kaita veiksmus, atsižvelgiant į Konvencijos 2 straipsnyje nustatytą tikslą, taip pat užtikrinant aiškumą ir stebint Šalių pažangą įgyvendinant savo individualius nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus pagal 4 straipsnį ir Šalių prisitaikymo

įpareigojančius veiksmus pagal 7 straipsnį, įskaitant gerąją patirtį, prioritetus, poreikius bei trūkumus, kad šia informacija būtų galima pasinaudoti atliekant 14 straipsnyje numatytos bendros pažangos vertinimą.

6. Paramos skaidrumo užtikrinimo sistemos paskirtis – užtikrinti aiškumą dėl paramos, kurią teikia ir gauna atitinkamos atskiros Šalys įgyvendindamos kovos su klimato kaita veiksmus pagal 4, 7, 9, 10 ir 11 straipsnius, ir, jei įmanoma, pateikti visapusišką visos suteiktos finansinės paramos apžvalgą, kad šia informacija būtų galima pasinaudoti atliekant 14 straipsnyje numatytos bendros pažangos vertinimą.

7. Kiekviena Šalis nuolat teikia šią informaciją:

(a) nacionalinę dėl žmogaus veiklos iš taršos šaltinių išmesto ir šalinimo absorbentais pašalinto išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio apskaitos ataskaitą, parengtą pagal gerąja patirtimi pagrįstas metodikas, pripažintas Tarpvyriausybinės klimato kaitos komisijos ir sutartas Šalių konferencijoje, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas;

(b) informaciją, leidžiančią stebėti pažangą, pasiektą įgyvendinant Šalies nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus ir pasiekiant jų tikslus pagal 4 straipsnį.

8. Kiekviena Šalis prireikus taip pat turėtų teikti informaciją dėl klimato kaitos poveikio ir prisitaikymo pagal 7 straipsnį.

9. Išsivysčiusios valstybės, šio Susitarimo Šalys, teikia, o kitos paramą teikiančios Šalys turėtų teikti informaciją apie besivystančiai valstybei, šio Susitarimo Šaliai, pagal 9–11 straipsnius suteiktą finansinę, technologijų perdavimo bei pajėgumų stiprinimo paramą.

10. Besivystančios valstybės, šio Susitarimo Šalys, turėtų teikti informaciją apie reikalingą ir gautą finansinę, technologijų perdavimo ir pajėgumų stiprinimo paramą, pagal 9–11 straipsnius.

11. Kiekvienos Šalies pagal šio straipsnio 7 ir 9 dalis pateiktą informaciją patikrina techniniai ekspertai, kaip nustatyta Sprendime 1/CP.21. Jei atsižvelgiant į valstybės, šio Susitarimo Šalies, pajėgumus tai reikalinga, per patikrinimo procesą jai padedama nustatyti pajėgumų stiprinimo poreikius. Be to, kiekviena Šalis dalyvauja daugiašaliame pagalbinio pobūdžio 9 straipsnyje numatytų veiksmų įgyvendinimo pažangos ir savo nacionaliniu lygmeniu nustatytų įpareigojančių veiksmų įgyvendinimo ir jų tikslų pasiekimo vertinime.

12. Techniniai ekspertai, atlikdami šioje dalyje numatytą patikrinimą, įvertina Šalies teikiamą paramą, jei taikytina, ir tai, kaip ji įgyvendina savo nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus ir pasiekia jų tikslus. Atliekant patikrinimą Šaliai taip pat nurodoma, ką reikia tobulinti, ir patikrinama, ar informacija atitinka šio straipsnio 13 dalyje nurodytą tvarką, procedūras bei gaires, atsižvelgiant į Šaliai pagal šio straipsnio 2 dalį suteiktą lankstumą. Atliekant patikrinimą, ypatingas dėmesys skiriamas atitinkamiems besivystančių valstybių, šio Susitarimo Šalių, pajėgumams ir aplinkybėms.

13. Šalių konferencija, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, per savo pirmąją sesiją, remdamasi Konvencijoje numatytų skaidrumo užtikrinimo priemonių taikymo patirtimi ir išplėtodama šio straipsnio nuostatas, pagal poreikį patvirtina bendrą tvarką, procedūras bei gaires veiksmų ir pagalbos skaidrumui užtikrinti.

14. Besivystančioms valstybėms teikiama parama šiam straipsniui įgyvendinti.

15. Be to, nuolat remiamas besivystančių valstybių, šio Susitarimo Šalių, skaidrumo užtikrinimo pajėgumų stiprinimas.

14 straipsnis

1. Šalių konferencija, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, periodiškai apžvelgia šio Susitarimo įgyvendinimą, kad įvertintų pažangą, padarytą siekiant ilgalaikių šio Susitarimo tikslų („bendros pažangos įvertinimas"). Šalių konferencija šį kompleksinio ir pagalbinio pobūdžio vertinimą atlieka įvertindama švelninimą, prisitaikymą bei įgyvendinimo ir paramos priemones ir atsižvelgdama į lygybę ir pažangiausias turimas mokslo žinias.

2. Šalių konferencija, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, savo pirmąjį bendros pažangos įvertinimą atlieka 2023 m., o vėliau kas penkerius metus, jei Šalių konferencija, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, nenusprendžia kitaip.

3. Bendros pažangos įvertinimo rezultatais Šalys remiasi nacionaliniu lygmeniu nustatytu būdu atnaujindamos ir tobulindamos savo veiksmus bei paramą pagal atitinkamas šio Susitarimo nuostatas, taip pat gerindamos tarptautinį bendradarbiavimą kovojant su klimato kaita.

15 straipsnis

1. Šiuo Susitarimu nustatomas mechanizmas, kurio paskirtis – padėti įgyvendinti šio Susitarimo nuostatas ir skatinti jų laikymąsi.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytą mechanizmą sudaro pagalbinio pobūdžio ekspertų komitetas, kurio veikla yra skaidri, nepriešiška ir ne baudžiamojo pobūdžio. Komitetas ypatingą dėmesį skiria atitinkamiems valstybių, šio Susitarimo Šalių, pajėgumams ir aplinkybėms.

3. Komitetas veikia vadovaudamasis per Šalių konferencijos, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, pirmąją sesiją patvirtinta tvarka bei procedūromis ir kasmet atsiskaito Šalių konferencijai, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas.

16 straipsnis

1. Aukščiausioji Konvencijos struktūra – Šalių konferencija yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas.

2. Tos Konvencijos Šalys, kurios nėra šio Susitarimo Šalys, gali dalyvauti bet kurios Šalių konferencijos, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, darbe stebėtojo teisėmis. Kai Šalių konferencija yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, sprendimus pagal šį Susitarimą priima tik šio Susitarimo Šalys.

3. Kai Šalių konferencija yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, bet koks Šalių konferencijos biuro narys, atstovaujantis Konvencijos Šaliai bet tuo metu nebūdamas Susitarimo Šalies atstovas, pakeičiamas papildomu nariu, kurį renka Susitarimo Šalys iš savo tarpo.

4. Šalių konferencija, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, nuolat vertina šio Susitarimo įgyvendinimą ir pagal savo įgaliojimus priima sprendimus, būtinus veiksmingam jo įgyvendinimui skatinti. Ji atlieka jai šiuo Susitarimu paskirtas funkcijas ir:

(a) steigia tokius pagalbinius komitetus, kokių reikia šiam Susitarimui įgyvendinti; ir

(b) atlieka bet kokias kitas funkcijas, kurių prireikia šiam Susitarimui įgyvendinti.

5. Šalių konferencijos darbo tvarkos taisyklės ir pagal Konvenciją taikomos finansinės procedūros *mutatis mutandis* taikomos pagal šį Susitarimą, jei kitaip bendru sutarimu nenusprendžia Šalių konferencija, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas.

6. Šalių konferencijos, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, pirmąją sesiją Sekretoriatas sušaukia kartu su Šalių konferencijos pirmąja sesija, kurią planuojama surengti įsigaliojus šiam Susitarimui. Vėlesnės eilinės Šalių konferencijos, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, sesijos rengiamos kartu su eilinėms Šalių konferencijos sesijomis, jeigu Šalių konferencija, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, nenusprendžia kitaip.

7. Neeilinės Šalių konferencijos, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, sesijos rengiamos, kai Šalių konferencija, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, mano, jog to reikia, arba bet kurios Šalies rašytiniu prašymu, jei per šešis mėnesius nuo tos dienos, kai Sekretoriatas pranešė apie šį prašymą Šalims, jam pritaria bent trečdalis Šalių.

8. Jungtinės Tautos ir jų specializuotos agentūros bei Tarptautinė atominės energetikos agentūra, taip pat bet kuri jos valstybė narė ar stebėtoja, kuri nėra Konvencijos narė, gali būti atstovaujama Šalių konferencijos, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, sesijose stebėtojo teisėmis. Bet kokiai nacionalinei ar tarptautinei, vyriausybinei ar nevyriausybinei įstaigai ar agentūrai, turinčiai kompetenciją Susitarime reglamentuojamais klausimais ir informavusiai Sekretoriatą apie savo pageidavimą būti atstovaujamai Šalių konferencijos, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, sesijoje stebėtojo teisėmis, gali būti suteikta tokia teisė, išskyrus atvejus, kai tam prieštarauja ne mažiau kaip trečdalis dalyvaujančių Šalių. Stebėtojų priėmimui ir jų dalyvavimui taikomos šio straipsnio 5 dalyje nurodytos darbo tvarkos taisyklės.

17 straipsnis

1. Pagal Konvencijos 8 straipsnį įsteigtas Sekretoriatas yra ir šio Susitarimo sekretoriatas.

2. Konvencijos 8 straipsnio 2 dalis, kurioje nustatytos Sekretoriato funkcijos, ir Konvencijos 8 straipsnio 3 dalis dėl priemonių Sekretoriato veikimui užtikrinti, *mutatis mutandis* taikomos šiam Susitarimui. Be to, Sekretoriatas atlieka funkcijas, kurios jam priskirtos pagal šį Susitarimą, taip pat funkcijas, kurias atlikti jį įgaliojo Šalių konferencija, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas.

18 straipsnis

1. Pagal Konvencijos 9–10 straipsnius įsteigti Pagalbinis komitetas mokslinėms ir techninėms konsultacijoms ir Pagalbinis įgyvendinimo komitetas yra, atitinkamai, ir šio Susitarimo Pagalbinis komitetas mokslinėms ir techninėms konsultacijoms bei Pagalbinis įgyvendinimo komitetas. Konvencijos nuostatos dėl minėtų dviejų komitetų veikimo *mutatis mutandis* taikomos šiam Susitarimui. Pagalbinio komiteto mokslinėms ir techninėms konsultacijoms ir Pagalbinio įgyvendinimo komiteto posėdžiai rengiami kartu su, atitinkamai, Konvencijos Pagalbinio komiteto mokslinėms ir techninėms konsultacijoms ir Pagalbinio įgyvendinimo komiteto posėdžiais.

2. Konvencijos Šalys, kurios nėra šio Susitarimo Šalys, gali stebėtojo teisėmis dalyvauti bet kurios pagalbinių komiteto sesijos darbe. Kai pagalbiniai

komitetai yra šio Susitarimo pagalbiniai komitetai, sprendimai pagal šį Susitarimą priimami tik šio Susitarimo Šalių.

3. Kai pagal Konvencijos 9–10 straipsnius įsteigti pagalbiniai komitetai atlieka savo funkcijas spręsdami su šiuo Susitarimu susijusius klausimus, bet kuris minėtų pagalbinių komitetų biurų narys, atstovaujantis Konvencijos Šaliai, bet tuo metu nebūdamas Susitarimo Šalies atstovas, pakeičiamas papildomu nariu, kurį renka Susitarimo Šalys iš savo tarpo.

19 straipsnis

1. Pagalbiniai komitetai ar kitos pagal Konvenciją įsteigtos institucinės struktūros, neminimos šiame Susitarime, naudojamos šio Susitarimo tikslais, jei taip nusprendžia Šalių konferencija, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas. Šalių konferencija, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, nustato tokių pagalbinių komitetų ar struktūrinių vienetų funkcijas.

2. Šalių konferencija, kuri yra ir šio Susitarimo Šalių susirinkimas, gali tokiems papildomiems komitetams ir institucinėms struktūroms teikti papildomas konsultacijas.

20 straipsnis

1. Šis Susitarimas teikiamas pasirašyti valstybėms bei regioninėms ekonominės integracijos organizacijoms, Konvencijos Šalims, ir turi būti jų ratifikuotas, priimtas ar patvirtintas. Susitarimas teikiamas pasirašyti Jungtinių Tautų būstinėje Niujorke nuo 2016 m. balandžio 22 d. iki 2017 m. balandžio 21 d. Prie šio Susitarimo bus galima prisijungti nuo kitos dienos po to, kai baigiasi jo pasirašymo laikotarpis. Ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentai deponuojami depozitarui.

2. Bet kuri regioninės ekonominės integracijos organizacija, kurios nė viena valstybė narė nėra šio Susitarimo Šalis, tapusi šio Susitarimo Šalimi, privalo laikytis visų šiame Susitarime nustatytų įpareigojimų. Jei tokių organizacijų viena ar daugiau valstybių narių yra šio Susitarimo Šalys, tokia organizacija ir jos valstybės narės nusprendžia, kokia atsakomybė kiekvienai jų tenka vykdant šiame Susitarime nustatytus įpareigojimus. Tokiais atvejais tokia organizacija ir jos valstybės narės neturi teisės naudotis teisėmis pagal šį Susitarimą vienu ir tuo pačiu metu.

3. Savo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentuose regioninės ekonominės integracijos organizacijos nurodo savo kompetenciją šiuo Susitarimu reglamentuojamais klausimais. Tokios organizacijos apie savo kompetencijos esminius pasikeitimus taip pat praneša depozitarui, kuris savo ruožtu apie tai praneša Šalims.

21 straipsnis

1. Šis Susitarimas įsigalioja trisdešimtą dieną po to, kai ne mažiau kaip 55 Konvencijos Šalys, kurių bendras pasauliniu mastu išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis sudaro bent 55 proc., deponavo savo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentus.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas „bendras pasauliniu mastu išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis“ – tai kiekis pagal naujausius duomenis, Konvencijos Šalių pateiktus šio Susitarimo priėmimo dieną arba anksčiau.

3. Kiekvienai valstybei ar regioninės ekonominės integracijos organizacijai, kuri ratifikuoja, priima ar patvirtina šį Susitarimą arba prie jo prisijungia po to, kai šio straipsnio 1 dalyje nurodytos įsigaliojimo sąlygos yra įvykdytos, šis Susitarimas įsigalioja trisdešimtą dieną nuo tos dienos, kai ji deponuoja savo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentus.

4. Taikant šio straipsnio 1 dalį, bet koks dokumentas, kurį deponuoja regioninės ekonominės integracijos organizacija, nelaikomas tų dokumentų, kuriuos deponuoja organizacijos valstybės narės, papildomu dokumentu.

22 straipsnis

Konvencijos 15 straipsnio nuostatos dėl Konvencijos pakeitimų priėmimo *mutatis mutandis* taikomos šiam Susitarimui.

23 straipsnis

1. Konvencijos 16 straipsnio nuostatos dėl Konvencijos priedų priėmimo ir pakeitimų *mutatis mutandis* taikomos šiam Susitarimui

2. Šio Susitarimo priedai yra neatskiriama jo dalis ir, jei aiškiai nenustatyta kitaip, nuoroda į šį Susitarimą kartu reiškia nuorodą į bet kurį jo priedą. Galima priimti tik tokius priedus, kuriuose nurodomi tik mokslinio, techninio, procedūrinio ar administracinio pobūdžio sąrašai, formatai ar kitokia aprašomoji medžiaga.

24 straipsnis

Konvencijos 14 straipsnis dėl ginčų sprendimo taikomas
šiam Susitarimui *mutatis mutandis*.

25 straipsnis

1. Kiekviena Šalis turi po vieną balsą, išskyrus atvejus, nustatytus šio straipsnio 2 dalyje.

2. Regioninės ekonominės integracijos organizacijos savo kompetencijos klausimais naudojasi teise turėti tiek balsų, kiek jos turi valstybių narių, šio Susitarimo Šalių. Tokia organizacija savo balsavimo teise nesinaudoja, jei kuri nors jos valstybė narė pasinaudoja savo teise, ir atvirkščiai.

26 straipsnis

Šio Susitarimo depozitaras yra Jungtinių Tautų Generalinis Sekretorius.

27 straipsnis

Šiam Susitarimui negali būti taikomos jokios išlygos.

28 straipsnis

1. Praėjus trejiems metams po to, kai šis Susitarimas įsigaliojo kuriai nors Šaliai, ta Šalis bet kuriuo metu gali pasitraukti iš šio Susitarimo pateikusi depozitarui pranešimą raštu.

2. Toks pasitraukimas įsigalioja praėjus vieniems metams nuo tada, kai depozitaras gauna pranešimą apie denonsavimą, arba vėliau, kaip nurodyta pranešime apie pasitraukimą.

3. Laikoma, kad Šalis, pasitraukusi iš Konvencijos, taip pat pasitraukia ir iš šio Susitarimo.

29 straipsnis

Šio Susitarimo originalas, kurio tekstai anglų, arabų, ispanų, kinų, prancūzų ir rusų kalbomis yra autentiški, deponuojamas Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui.

PRIIMTA du tūkstančiai penkioliktųjų metų gruodžio dvyliktą dieną Paryžiuje.

TAI PATVIRTINDAMI, toliau nurodyti tinkamai įgalioti asmenys pasirašė šį Susitarimą.